

*Антощук С. І.,
аспірантка*

*Інституту економіко-правових досліджень Національної академії наук України,
суддя
Господарського суду Одеської області*

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ВІДОКРЕМЛЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА

Анотація. Досліджено основні характеристики відокремленого провадження у рамках процедури банкрутства як самостійної процесуальної форми та встановлено, що поряд із провадженням у справі про банкрутство існує закономірна потреба у розгляді вимог (спорів) до боржника, які мають вплив на майновий стан останнього, у межах однієї справи банкрутства. Обґрунтовано, що процедура банкрутства є імперативно визначеним порядком здійснення процесуальних дій господарським судом і учасниками провадження у справі про банкрутство та відокремленого провадження стосовно неплатоспроможного боржника з метою відновлення його платоспроможності та задоволення вимог кредиторів.

Установлено, що відокремленому провадженню притаманна низка ознак, що пов'язано з його особливою правовою природою. До цих ознак можемо віднести: 1) самостійний характер відокремленого провадження у процедурі банкрутства; 2) специфічність мети відокремленого провадження; 3) поєднання різних юрисдикцій у межах процедури банкрутства через потребу у вирішенні спорів, пов'язаних із майновим станом неплатоспроможного боржника; 4) наявність специфічного кола учасників відокремленого провадження, яке може не співпадати з колом учасників провадження у справі про банкрутство; 5) наявність особливої процесуальної процедури.

Запропоновано визначення відокремленого провадження у процедурі банкрутства – це форма захисту суб'єктивного права, що включає систему взаємопов'язаних процесуальних дій та правовідносин, які встановлюються між господарським судом, учасниками справи про банкрутство та іншими зацікавленими особами стосовно розгляду вимог до боржника, задоволення яких може вплинути на його майновий стан або організаційно-правову структуру.

Ключові слова: процедура банкрутства, відокремлене провадження, спори у процедурі банкрутства, провадження у справі про банкрутство, господарський процес.

Постановка проблеми. Нині господарський процес розвивається у двох напрямках: уніфікації та диференціації. Уніфікація проявляється у віднесенні спорів, пов'язаних із процедурою банкрутства, до юрисдикції господарських судів, незважаючи на характер спірних правовідносин. Виділення відокремленого провадження у межах процедури банкрутства слід розглядати як певний прояв диференціації господарського процесу. Саме модифікація позовного провадження окремих видів судочинства (господарського, цивільного та адміністративного) та власне провадження у справі у банкрутство сприяли виникненню самостійного виду провадження у процедурах банкрутства – відокремленого.

Разом із тим процесуальна категорія «відокремлене провадження у процедурі банкрутства» не утвердилася у науковому обігу, відповідно, й не отримала ні доктринального визначення, ні чіткого змістового наповнення, хоча сутність цього поняття доволі виразно проглядається у самому словосполученні, – це провадження у процедурі банкрутства, що відокремлене від основного.

Тому у доктринальному аспекті існує об'єктивна потреба у детальному аналізі сутності та правової природи відокремленого провадження у процедурі банкрутства, адже саме у результаті такого дослідження можна буде відповісти на питання, які постають як перед науковою спільнотою, так і суддями у частині практики правозастосування, а також визначити можливі шляхи вдосконалення даного інституту з метою належного функціонування відокремленого провадження та, відповідно, належного захисту прав та законних інтересів учасників господарського процесу.

Безпосередньо науковим дослідженням окремих питань неплатоспроможності та банкрутства у сучасний період своєї праці присвятила ціла низка вчених, серед яких – О.А. Беляневич, А.А. Бутирський, І.А. Бутирська, С.В. Мінковський, В.В. Радзивілюк, Т.В. Степанова та ін. Окремі аспекти розгляду спорів, стороною яких є боржник, у межах загальної процедури банкрутства досліджували Т.М. Лежнева, В.Я. Погребняк, Б.М. Поляков, Р.Б. Поляков, С.В. Черног'ятов. Проте, незважаючи на значну кількість наукових розробок окремих питань процедури банкрутства, у юридичній літературі та судовій практиці відсутні комплексні напрацювання щодо правової природи відокремленого провадження, його особливостей та видів спорів, що в ньому розглядаються.

Мета статті полягає у визначенні правової природи, поняття, ознак відокремленого провадження у процедурі банкрутства як окремого різновиду провадження у процедурі банкрутства та господарсько-процесуальної правової категорії, проведення класифікації спорів, що розглядаються у межах цього провадження, окреслення у зв'язку із цим окремих аспектів застосування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль і значення процесуальної форми полягає у тому, щоб забезпечити захист дійсно існуючих прав суб'єктів господарювання, як і інших учасників господарських відносин, гарантувати ухвалення законних та обґрунтованих рішень [1, с. 11–12]. Від неї залежать можливість отримання належного судового захисту та забезпечення стабільності господарського правопорядку в цілому.

Розвиток процесуальної форми зумовив можливість господарським судам акумулювати у межах процедури банкрутства також розгляд спорів та інших правових питань, що пов'язані з майновим станом неплатоспроможного боржника.

Маємо переконання, що відокремлене провадження є своєрідним двигуном справи про банкрутство у досягненні загальної мети – відновлення платоспроможності господарюючого суб'єкта-боржника та задоволення вимог кредиторів.

Для з'ясування сутності відокремленого провадження спробуємо визначити місце самої процедури банкрутства в масиві господарсько-процесуального законодавства. Так, ст. 12 Господарського процесуального кодексу (далі – ГПК) України визначає «форми господарського судочинства», відповідно до частини 1 якої господарське судочинство здійснюється за правилами, передбаченими ГПК, у порядку: 1) наказного провадження; 2) позовного провадження (загального або спрощеного). При цьому з ч. 6 ст. 12 ГПК впливає, що «господарські суди розглядають справи про банкрутство у порядку, передбаченому ГПК для позовного провадження, з урахуванням особливостей, установлених Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (і це при тому, що вказаний закон утратив чинність і нині діє Кодекс України з процедур банкрутства). Тобто на рівні ГПК України законодавець не передбачає існування такої окремої процесуальної форми, як провадження у справах про банкрутство.

Разом із тим ч. 1 ст. 2 Кодексу України з процедур банкрутства (далі – КзПБ) закріплює його примат: «Провадження у справах про банкрутство регулюється Кодексом України з процедур банкрутства, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законами», і судова практика підтримала саме такий підхід до пріоритетності норм у питанні неплатоспроможності (банкрутства).

Свого часу класик конкурсного процесу Г.Ф. Шершеневич справедливо вказував, що не можна не помітити суттєвої відмінності між цивільним процесом і конкурсним з тієї підстави, що в першому визнання і здійснення прав залежать від рішення суду, тоді як у другому визнання і здійснення прав залежать від самих зацікавлених осіб (боржника і кредитора). Ставлення суду до сторін, що має публічний характер, замінюється виключно приватними відносинами між зацікавленими особами [2, с. 87]. Хоча нині справи про банкрутство розглядаються у межах спеціалізованого (господарського) судового процесу, проте проблема відсутності чіткої правової визначеності, як бачимо, актуальна.

Залишаючи поза рамками цього дослідження наукову проблему неспроможності (банкрутства) у системі правовідносин, яка потребує окремої уваги, можна прийняти тезу про специфічність процедури банкрутства та застосування особливих процесуальних механізмів її розгляду. Так, не випадково у юридичній літературі презюмується, що у провадженні про банкрутство виявляються нехарактерні для позовного провадження етапи розгляду справи, що пов'язані не з вирішенням спору, а з відновленням платоспроможності боржника, його банкрутства та можливої ліквідації [3, с. 28]; механізм загальної процедури, визначений для позовного провадження, взагалі не може бути застосовано ні у самій процедурі банкрутства, ні навіть на будь-якій його стадії [4, с. 151]; провадження у справах про банкрутство є самостійним видом судового провадження,

яке характеризується особливим процесуальним порядком розгляду справ, специфічністю цілей і завдань, особливим суб'єктивним складом, тривалістю судового провадження, що істотно відрізняють це провадження від позовного [5, с. 8].

Водночас під час розгляду справи про банкрутство може виникнути потреба у вирішенні спорів, пов'язаних із майновим станом неплатоспроможного боржника. Зокрема, насамперед йдеться про особливості розгляду спорів, стороною у яких є боржник, регламентований ст. 7 КзПБ. Відповідно до ч. 1 цієї статті, спори, стороною у яких є боржник, розглядаються господарським судом за правилами, передбаченими ГПК України, з урахуванням особливостей, визначених цією статтею.

Водночас, за справедливим зауваженням Г.Ф. Шершеневича, обмежуватися посиланням на закон можна лише тимчасово, доки не знайдеться тверде підґрунтя у системі права [6, с. 324].

Зокрема, В. Радзивілюкта Р. Поляков відзначають, що такі спори вирішуються у межах справи про банкрутство (відокремлене провадження) за правилами ГПК України [4, с. 152]. При цьому законодавець не вживає термін «відокремлене провадження», на яке вказують автори, а обмежується невичерпним переліком спорів, що вирішує господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство: «...всі майнові спори, стороною в яких є боржник; спори з позовними вимогами до боржника та щодо його майна; спори про визнання недійсними результатів аукціону; спори про визнання недійсними будь-яких правочинів, укладених боржником; спори про повернення (витребування) майна боржника або відшкодування його вартості відповідно; спори про стягнення заробітної плати; спори про поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника; спори щодо інших вимог до боржника» (ч. 2 ст. 7 КзПБ).

Б.М. Поляков розглядає відокремлене провадження як процес, у якому вирішуються певні спори, результати розгляду яких впливають на основну справу. До таких спорів науковець відносить розгляд спорів із вимогами до боржника, розгляд заяв конкурсних і поточних кредиторів, визнання недійсними правочинів (договорів) і спростування майнових дій боржника, здійснених у «підозрілий» період, вирішення спорів про визнання мирової угоди недійсною або її розірвання тощо [7].

Під час визначення правової природи відокремленого провадження варто врахувати концептуальні положення теорії юридичного процесу, адже провадження є головним елементом останнього. Зокрема, судові (процесуальне) провадження вважається системним утворенням, сукупністю взаємопов'язаних і взаємозумовлених процесуальних дій, що: 1) утворюють певну сукупність процесуальних відносин, що відрізняється предметною характеристикою і зв'язаністю з відповідними матеріальними правовідносинами; 2) виникають у зв'язку з потребою встановлення, доведення, обґрунтування всіх обставин і фактичних даних юридичної справи, яка розглядається; 3) зумовлюють необхідність закріплення, офіційного оформлення отриманих процесуальних результатів у відповідних процесуальних актах-документах [8, с. 30–31; 9, с. 90].

На нашу думку, насамперед варто уточнити, що відокремлене провадження у процедурі банкрутства тісно пов'язане з основним провадженням у такій справі, проте має самостійний характер. Зазначений зв'язок проявляється через поєднання підстави виникнення, учасників справи та наслідків (і матеріальних, і процесуальних). Водночас відокремлене прова-

дження має здатність визначати подальший вектор основного провадження у справі про банкрутство.

Стосовно останнього наведемо визначення О.О. Квасницької. Авторка розглядає провадження у справах про банкрутство як систему взаємопов'язаних процесуальних дій, що здійснюються господарським судом та учасниками провадження за імперативно визначеними правилами щодо неспроможного боржника, із застосуванням відповідних судових процедур і після послідовного виконання яких досягається врегулювання проблеми його заборгованості та здійснюється захист вимог кредиторів [3, с. 242].

Провадження у справі про банкрутство (основне провадження) стосується розгляду господарським судом питань щодо застосування судових процедур (розпорядження майном боржника, санація, ліквідація), визначених КзПБ, а також закриття справи про банкрутство. Тоді як відокремлене провадження спрямоване на максимальне відпрацювання усіх можливих у конкретній справі заходів впливу на вищезазначені процедури. Наповнення справи якісним, повним та своєчасним розглядом питань (перелік яких у принципі дійсно не є вичерпним) у відокремлених провадженнях максимально заповнює пустоту, які можуть зашкодити належному захисту суб'єктивних прав учасників справи про банкрутство.

Не можемо не погодитися з твердженням Б.М. Полякова, що процедура банкрутства охоплює всіх кредиторів і все майно господарюючого суб'єкта-боржника [10, с. 81].

Тут доречно пригадати слова М.А. Гурвича щодо об'єднаної сили процесуальної форми, що збирає в єдиний процесуальний агрегат усі її важелі, гвинтики, та інші частинки [11, с. 31], що влучно розкривається на прикладі процедури банкрутства з її комплексним наповненням.

На нашу думку, процедура банкрутства являє собою імперативно визначений порядок здійснення процесуальних дій господарським судом і учасниками (1) провадження у справі про банкрутство та (2) відокремленого провадження стосовно неплатоспроможного боржника з метою відновлення його платоспроможності та задоволення вимог кредиторів.

Окрім того, у юридичній літературі під час характеристики спорів, що підлягають розгляду у справі про банкрутство, вказується на таку ознаку, як факультативність, оскільки «саме поняття «відокремлений спір» указує на його самостійність і факультативний характер від основної справи» [12, с. 93]. У питанні самостійності ми не будемо дискутувати, а ось твердження щодо факультативності відокремленого провадження вважаємо занадто категоричним. Основним аргументом на користь факультативності виступає той факт, що відокремленого провадження може й не бути через відсутність у кредиторів майнових вимог до боржника, спорів про визнання недійсними результатів аукціону, правочину тощо. Проте провадження у справі про банкрутство (по відношенню до якого і визначають факультативність відокремленого провадження) також може мати або, навпаки, не мати певних судових процедур, хід яких залежить від конкретних обставин, пов'язаних із конкретними учасниками цієї справи. Сама етимологія слова «факультативний» означає «який відвідують або вивчають за бажанням; необов'язковий» [13, с. 554]. Логічним буде висновок, що «необов'язкове провадження» породжує необов'язкові наслідки, що категорично не стосується процедури банкрутства.

На користь самостійності відокремленого провадження слугує й той факт, що у разі закриття провадження у справі про банкрутство певна категорія відокремленого провадження не припиняється і спори до боржника продовжують розглядати. Зокрема, йдеться про спори, які розглядаються у порядку ст. 7 КУзПБ, підтвердженням чого є сформована судова практика. Так, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що «...у разі закриття/припинення провадження в справі про банкрутство розгляд спорів, стороною в яких є боржник, у межах справи про банкрутство завершується їх розглядом по суті суддею, якому були передані такі справи автоматизованою системою документообігу суду, з ухваленням відповідного судового рішення, що узгоджується з принципом «незмінності складу суду», задля недопущення створення для сторін перешкод у реалізації права на судовий захист і загрози сутності гарантованого Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод права сторін на доступ до суду та ефективний засіб захисту впродовж розумного строку» [14]. Дана проблематика пов'язана також із дотриманням принципу *res judicata* (остаточності рішення) як основоположного аспекту верховенства права під час розгляду інших категорій відокремленого провадження, тобто створення законодавчого підґрунтя для реалізації винесених судом рішень за результатами розгляду відокремлених проваджень після закриття провадження справи про банкрутство, що потребує додаткового дослідження.

По-друге, предметом провадження у справі про банкрутство є досягнення легітимної мети, визначеної Законом про банкрутство, яким встановлено умови і порядок відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом та застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів [15].

Отже, процедура неспроможності (банкрутства) спрямована на відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом та застосування ліквідаційної процедури з метою повного або часткового задоволення вимог кредиторів. Відповідно, мета відокремленого провадження має розглядатися крізь призму цілей процедури банкрутства. Вона полягає у здійсненні судового контролю у межах процедури банкрутства за діяльністю боржника, залучення всього майна боржника до ліквідаційної маси та проведення інших заходів, необхідних для повного або часткового задоволення вимог кредиторів, які виникли як до відкриття провадження у справі про банкрутство, так і після.

По-третє, у межах процедури банкрутства допускається поєднання різних юрисдикцій. Зокрема, ч. 3 ст. 7 КзПБ передбачено, що матеріали справи, у якій стороною є боржник, щодо майнових спорів із вимогами до боржника та його майна, провадження у якій відкрито до відкриття провадження у справі про банкрутство, надсилаються до господарського суду, у провадженні котрого перебуває справа про банкрутство, який розглядає спір по суті в межах цієї справи.

Тому у відокремленому провадженні без будь-яких обмежень застосовується відповідне матеріальне право залежно від природи і характеру відносин [7].

Адже, за справедливим зауваженням О. Подцерковного, у цьому разі «чистота спеціалізації», тобто розмежування судових юрисдикцій, не може бути поставлена над інтересами економіки та правами громадян і юридичних осіб на справедливий суд [16, с. 10].

По-четверте, у межах процедури банкрутства можуть вирішуватися як питання, що пов'язані з особою боржника та інших осіб, зацікавлених у відновленні платоспроможності боржника (загальні), так і питання, пов'язані з вимогами конкретного кредитора (приватні). Натомість отримуємо специфічне коло учасників відокремленого провадження, яке може не співпадати з колом учасників провадження у справі про банкрутство.

Наприклад, вимагати визнання недійсними результатів аукціону, проведеного з порушенням вимог закону, можуть боржник (зокрема, арбітражний керуючий від імені боржника), кредитори, зареєстровані учасники аукціону, особи, які вважають себе власниками майна, що виставляється на аукціон. Інші особи, які бажали взяти участь в аукціоні, але не були зареєстровані і, відповідно, не змогли бути його учасниками, не мають права оскаржувати результати аукціону шляхом пред'явлення вимоги про визнання недійсними результатів аукціону [17].

У відокремленому провадженні приймають участь лише окремі учасники загальної справи про банкрутство. Із цього приводу Б.М. Поляков відзначив, що сторони – це головні діючі особи або процесуальні фігури всієї процедури банкрутства. Вони приймають участь у всіх основних та відокремлених провадженнях. Учасники справи залучаються на певному етапі розгляду справи або на етапі відокремленого провадження і здійснюють свої повноваження до визначеного моменту [7].

По-п'яте, процедура банкрутства є спорудою, що складається із цеглинок, чітко пов'язаних між собою певною послідовністю. Якщо ми спробуємо порушити цю послідовність та витягти хоча б одну цеглину, то ця споруда може повністю зруйнуватися [18, с. 42].

При цьому відокремлене провадження характеризується також особливим процесуальним порядком. Насамперед такі особливості пов'язані з пріоритетом норм, на підставі яких здійснюється відокремлене провадження. Досліджуючи аспект зв'язку спору з подальшим рухом справи про банкрутство, Б.М. Поляков доходить висновку, що у цьому разі порядок вирішення спорів регулюється ГПК України із субсидіарним застосуванням спеціального законодавства про банкрутство. Наприклад, спори відносно грошових вимог кредиторів розглядаються за правилами Закону про банкрутство, відносно вимог поточних кредиторів – за правилами позовного провадження [7].

У зв'язку із цим на відміну від загального провадження у справі про банкрутство у відокремленому провадженні існують особливості доказування, підвищується активність господарського суду, окремого значення набуває принцип змагальності, застосовується низка процесуальних інститутів, непридатних провадженню про банкрутство, наприклад відмова від позову, визнання позову, забезпечення позову тощо.

Таким чином, наявність зазначених вище ознак дає змогу виділити відокремлене провадження в окрему самостійну процесуальну форму (окремий вид провадження у межах процедури банкрутства).

Відокремлене провадження як форма захисту суб'єктивного права – це система взаємопов'язаних процесуальних дій та правовідносин, які встановлюються між господарським судом, учасниками справи про банкрутство та іншими зацікав-

леними особами стосовно розгляду вимог до боржника, задоволення яких може вплинути на його майновий стан або організаційно-правову структуру.

Ще одним важливим питанням є визначення критеріїв класифікації спорів, що розглядаються у відокремленому провадженні, оскільки зазначене безпосередньо стосується реалізації прав та свобод осіб у господарському процесі.

Так, як зазначалося, ч. 2 ст. 7 КЗПБ містить приблизний перелік спорів, у яких стороною є боржник, що розглядаються межах справи про банкрутство.

Проте аналіз положень КЗПБ дає змогу стверджувати, що ст. 7 охоплює лише частину спорів, що можуть бути розглянуті у відокремленому провадженні. Зокрема, йдеться про розгляд заяв конкурсних та забезпечених кредиторів, спорів із вимогами немайнового характеру, оскарження дій або бездіяльності арбітражного керуючого та відшкодування шкоди, завданої діянням останнього, тощо. Отже, за предметом вимог у відокремленому провадженні спори варто поділити на ті, що прямо визначені ст. 7 КЗПБ, і ті, що регламентовані іншими нормами КЗПБ.

З огляду на те, що у межах відокремленого провадження процедури банкрутства розглядаються господарські, цивільні, трудові, сімейні, адміністративні спори, які стосуються формування ліквідаційної маси та можуть вплинути на майновий стан боржника, доречно провести його класифікацію з поділом на відокремлене провадження господарсько-процесуального та суміжно-процесуального характеру.

За характером правовідносин доцільно вимоги до боржника класифікувати на майнові, немайнові та змішані. Наприклад, до майнових належать спори з позовними вимогами до боржника та щодо його майна; спори про визнання недійсними результатів аукціону; спростування майнових дій боржника тощо. Своєю чергою, до немайнових слід віднести розв'язання специфічних питань, пов'язаних із процедурою банкрутства, зокрема вимоги, пов'язані з відкриттям справи, про припинення дії мораторію щодо майна боржника, припинення повноважень керівника боржника тощо. Прикладом змішаних вимог може бути оскарження дій або бездіяльності арбітражного керуючого та відшкодування шкоди, завданої діянням останнього.

Окрім того, відокремлене провадження можуть ініціювати кредитор (кредитори), сам боржник, а також інші особи, що мають вимоги до неплатоспроможного боржника. При цьому залежно від часу пред'явлення вимог до боржника слід виділити відокремлене провадження, що виникло до відкриття провадження у справі про банкрутство, та те, яке виникло після його відкриття.

Так, залежно від руху справи Б.М. Поляков виділяє безпосередні та опосередковані спори. На його думку, безпосередніми є спори, без вирішення яких процедура банкрутства не може далі рухатися, а розгляд опосередкованих спорів прямо не впливає на її хід [7]. Такий критерій поділу має насамперед практичне значення, оскільки стосується прав та інтересів учасників справи про банкрутство та впливає на досягнення кінцевої мети процедури банкрутства.

Висновки. Проведений аналіз основних характеристик відокремленого провадження у процедурі банкрутства як самостійної процесуальної форми уможливорює низку висновків. Оскільки сучасне праворозуміння процедури банкрутства ґрун-

тується на уявленні про його специфічність та комплексність із власними метою та завданнями, вже не викликає сумнівів теза про те, що поряд із провадженням у справі про банкрутство існує закономірна потреба у розгляді вимог (спорів) до боржника, що мають вплив на майновий стан останнього, у межах однієї справи банкрутство.

Під відокремленим провадженням у процедурі банкрутства розуміємо форму захисту суб'єктивного права, що включає систему взаємопов'язаних процесуальних дій та правовідносин, які встановлюються між господарським судом, учасниками справи про банкрутство та іншими зацікавленими особами стосовно розгляду вимог до боржника, задоволення яких може вплинути на його майновий стан або організаційно-правову структуру.

Відокремлене провадження у процедурі банкрутства може бути класифіковане за різноманітними критеріями, наприклад залежно від юрисдикції: 1) господарсько-процесуального та суміжно-процесуального характеру; 2) часу: те, яке виникло до відкриття провадження по справі про банкрутство, та те, яке виникло після відкриття; 3) характеру: майнове, немайнове, змішане; 4) підстав виникнення: провадження, яке ініціював боржник; провадження, яке ініційоване кредитором (кредиторами), та те, яке ініціювали інші особи; 5) залежно від руху справи: безпосереднє та опосередковане.

Водночас хоча розгляд спорів за участю боржника в межах процедури банкрутства видається доцільним засобом захисту прав та інтересів учасників справи про банкрутство, проте варто констатувати, що законодавчий масив містить певні неузгодженості, метою усунення яких стануть подальші наукові дослідження.

Література:

1. Резнікова В. Доктрина господарського процесуального права: вступне слово. *Право України*. 2020. № 7. С. 11–12.
2. Шершеневич Г.Ф. Учение о несостоятельности. Казань : Тип. Ун-та, 1890. 461 с.
3. Господарське процесуальне право : підручник / за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю. Картузова. Харків : Одиссей, 2012. 400 с.
4. Радзивілюк В., Поляков Р. Проблеми застосування господарсько-процесуальних норм у процедурі банкрутства (неплатоспроможності). *Право України*. 2020. № 7. С. 147–158.
5. Беляневич О.А. Про особливості застосування норм про позовну давність у справах про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 5–9.
6. Шершеневич Г.Ф. Конкурсный процесс / науч. ред. В.В. Витрянский. Москва : Статут, 2000. 477 с.
7. Поляков Б. Зона разрешения. *Юридическая практика*. 2017. № 24(1016). URL: <https://pravo.ua/articles/zona-razresheniya/>.
8. Комаров В.В. Цивільний процес у глобальному контексті. *Право України*. 2011. № 10. С. 30–31.
9. Теория юридического процесса / под общ. ред. В.М. Горшенева. Харків : Вища школа, 1985. 192 с.
10. Поляков Б.М. Право неспроможності (банкрутства) в Україні : підручник. Київ : Ін Юре, 2011. 560 с.

11. Гурвич М.А. Основные черты гражданского процессуального правоотношения. *Советское государство и право*. 1972. № 2. С. 29–36.
12. Подольский Ю.Д. Признаки обособленных споров в делах о несостоятельности (банкротстве). *Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия «Экономика и Право»*. 2017. № 12/2. С. 92–94. URL: <http://www.nauteh-journal.ru/files/51cf7c56-33c4-4938-b9f1-67265e69c86f>.
13. Словник української мови : в 11 т. Т. 10. Київ, 1979. С. 554.
14. Постанова КГС ВС від 20.01.2021 у справі № 5017/2833/2012. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94764191>.
15. Постанова КГС ВС від 10.12.2019 у справі № 906/1290/15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86400486>.
16. Подцерковний О. Щодо зовнішнього та внутрішнього виміру поняття «господарський процес». *Право України*. 2011. № 6. С. 4–12.
17. Постанова від 02.10.2019 у справі № 5006/5/396/2012. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85742530>.
18. Поляков Б.М. Коментар судової практики Верховного Суду України з питань регулювання правового статусу кредиторів у процедурі банкрутства. *Санація та банкрутство*. 2009. № 2. С. 36–45.

Antoshchuk S. The concept and legal nature of separate proceedings in bankruptcy procedure

Summary. The main characteristics of separate proceedings in bankruptcy procedure as an independent form of action have been studied and it has been established that along with bankruptcy proceedings there is a need to consider claims (disputes) against the debtor that may affect the latter's property status within one bankruptcy proceeding.

It is substantiated that the bankruptcy procedure is an imperatively determined procedure for carrying out procedural actions by the commercial court and participants in bankruptcy case and separate proceedings against insolvent debtor to restore its solvency and satisfy creditors' claims.

It has been established that a separate proceeding has several features due to its special legal nature. Among those features are the following: 1) the independent nature of separate proceedings within the bankruptcy proceedings; 2) the peculiarity of the purpose of the separate proceedings; 3) the combination of different jurisdictions within the bankruptcy procedure due to the need to resolve disputes related to the property status of the insolvent debtor; 4) the presence of a specific pool of participants in the separate proceedings, which may defer from the pool of participants in the bankruptcy proceedings; 5) the existence of a special procedural order.

It is proposed to define separate proceedings in bankruptcy procedure as a form of protection of legal rights, which includes a system of interrelated procedural actions and legal relations established between the commercial court, participants of bankruptcy procedure and other third parties involved to consider claims against the debtor, satisfaction of which may affect his property status or organizational and legal structure.

Key words: bankruptcy procedure, separate proceedings, disputes in bankruptcy, bankruptcy proceedings, commercial proceeding.